

דף ט

- יא. א. האם חלה תמורה על בהמה מסוג אחר? האם ממירים בעלי מומין בתמימים ולהפך?
ב. האם תמורה חלה בבהמת אחרים?
ג. האם יש הבדל בין 'תצא זו ותיכנס זו' לממיר ששתיהן קדושות?
ד. האם ממירים בהמה אחת בהרבה בהמות או הרבה באחת?
ה. האם חוזרים וממירים באותה בהמה כמה פעמים? ומה הדין באותה קדושה בגוף אחר או בשתי קדושות בגוף אחד?
- א. ממירים מן הצאן על הבקר ומן הבקר על הצאן, ומן הכבשים על העזים ומן העזים על הכבשים, מן הזכרים על הנקבות ומן הנקבות על הזכרים (בהמה בבהמה).
המיר על הצאן קרבן הבא מן הבקר בלבד – הרי זו תמורה. וכן נראה שאם המיר אשם על נקבה – נתקדשה [ואין זה כמקדיש מלכתחילה נקבה לאשם שלרבי שמעון תימכר שלא במום.
יט:] (חדושים ובאורים).
- ממירים מן התמימים על בעלי מומים ומבעלי מומים על התמימים (טוב ברע או רע בטוב). ודוקא קדשים שקדם הקדשם למום אבל קדם מומם (הקבוע). משנה בכורות יד. רמב"ם תמורה א, יג) להקדשם אינם עושים תמורה (כן דרשו מיתור טוב – טוב מעיקרו עושה תמורה, רע מעיקרו אין עושה תמורה).
א. המרת בעלי מומין בבעלי מומין; התוס' (כו. ד"ה בעלת מום) הוכיחו שהתמורה נתפסת, והקשו על משמעות דברי רש"י שם שאין 'רע' עושה תמורה ב'רע'. והנצי"ב פירש שיטת רש"י, שתלוי הדבר במחלוקת אביי ורבא בסוגיתנו.
ב. המקריב תמורה בעלת מום – חייב כשאר קדשים, ואעפ"י שקדושה חלה עליה כשהיא בעלת מום (והיה הוא ותמורתו – מקיש תמורתו לו. בכורות יד). והתמורה נפדית במומה כשאר הקדשים, מלבד תמורת בכור ומעשר (משנה להלן כא).
ג. בכור ומעשר, אפילו היה בהם מום מתחילה – עושים תמורה, וכן לענין שאר הלכות, חלה עליהם קדושה חמורה אעפ"י שקדם מומם (עפ"י משנה בכורות יד. זבחים עה:).
ולענין האיסור, אין חילוק אם ממיר תמים בבעל מום או בעל מום על תמים, בשניהם לוקה.
- [המרת טוב בטוב – בכלל איסור תמורה. לאביי, מפני שלא גרע מממיר טוב ברע. ולרבא – מיתור טוב, מפני שאין מזהירים ועונשים מן הדין].
לאביי, אין זה אלא גילוי מלתא (ר"ג). וישנם מקומות שלדברי הכל אין הקל-וחומר אלא גילוי מלתא בעלמא, כגון שהקל-וחומר מלמד שהדבר נכלל במלמד עצמו, או שמלמד על פירוש הכתוב המפורש (עתוס' פסחים מא. אבני מילואים ו).
- ב. דרשו מלא יחליפנו – בשל אחרים. ופרשו בבהמת הקדש של אחרים וחולין שלו, וכגון שאמר בעליה כל הרוצה להמיר בבהמתי יבוא וימיר, אבל בלאו הכי אין יכול להתפיס בבהמת אחרים.
בהמת חולין של אחרים, אי אפשר להתפיס בה, שאין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו (איש כי יקדיש את ביתו קדש לה').
לפלא שהרמב"ם לא הזכיר דין המרה בבהמת אחרים. והסמ"ג (שמה) הזכירו (ל"ה).

ג. אמרו בגמרא שאם היה כתוב רק לא יחליפנו הייתי אומר, 'תצא זו ותכנס זו' הוא שלוקה, אבל ממיר שמקדיש את שתיהן לא – לכך כתוב ולא ימיר. יש מי שכתב שלפי האמת אם אמר 'תצא זו ותכנס זו' הריזה חילול ולא תמורה ואינו לוקה (ע' עולת שלמה).

ד. ממירים אחד במאה ומאה באחד (בהמה בבהמה. ומצינו בהמות הרבה הקרויות 'בהמה' – ובהמה רבה). רבי שמעון אומר: אין ממירים אלא אחד באחד (והיה הוא ותמורתו; ובהמה בבהמה – אחת במשמע). א. הלכה כדעת חכמים שאם המיר אחד במאה ומאה באחד [אפילו בבת אחת] – הרי זו תמורה, ולוקה כמנין הבהמות שהמיר (רמב"ם תמורה א, יד. ומשמע מדבריו שבממיר ומתפס על מאה, לוקה מאה. ובלקוטי הלכות פקפק בדין זה מצד הסברא, הלא עיקר האיסור הוא משום שרוצה להחליף ולא מצד המשכת הקדושה לאחור, ומה טעם ילקה על כל בהמה ובהמה שנתפסה). ב. נראה שאם המיר מאה בהמות באחת, ובין המאה היתה בהמה אחת דחוייה מהקרבה, נדחתה גם התמורה (עפ"י מנחת שלמה סג). ג. צריך עיון לרבי שמעון בממיר שתים בשתים, האם תמורתו תמורה אם לאו (שפת אמת). ולחכמים ודאי לוקה שתים, כמבואר להלן כו. באומר 'הרי אלו תחת אלו'.

ה. לדברי רבי שמעון שאין ממירים אלא אחת באחת, נחלקו אמוראים האם חוזרים וממירים באותה בהמה שהמיר בה פעם אחת, וכן נחלקו הברייתות בדבר; ריש לקיש אמר חוזרים וממירים שהרי קדושה ראשונה עדיין קיימת בה, ורבי יוחנן אמר כשם שאין ממירים אחד בשנים כך אין ממירים וחוזרים וממירים. נסתפק רבי אבין לדברי רבי יוחנן, כגון שהפריש אשם והמיר בו והומם וחיללו על אחר – האם חוזרים וממירים בשני מפני שגוף אחר הוא, או שמא אין ממירים בו כי קדושה אחת היא עם הראשון. ועוד נסתפק ב'אם תמצוי לומר' שבאופן האמור אין חוזר וממיר כיון שסוף סוף קדושה אחת היא בשתי הבהמות, מה הדין בשתי קדושות. ונחלקו שתי הלשונות בגמרא בבאור הספק השני; ללשון ראשונה הספק הוא בשני גופים ושתי קדושות, כגון שהפריש אשם והמיר בו והומם וחיללו על אחר ונעשה עתה קרבן עולה (כגון שאבד האשם ונתכפר בעליו באחר ונמצא, והו דין 'מותר האשם' – וכמאן דאמר עולה הבאה מן המותרות עושה תמורה – להלן יג:), האם חוזר וממיר אם לאו. לפי לשון אחרת הספק הוא בשתי קדושות בגוף אחד, כגון שהמיר באשם ונעשה עולה כנ"ל, האם חוזר וממיר, שיתכן שאעפ"י שבשני גופים וקדושה אחת אינו חוזר וממיר, בשתי קדושות חוזר וממיר אפילו בגוף אחד. 'תיקו'. לפי הלשון האחרת, לא נסתפק כלום בשני גופים ושתי קדושות (רש"י). ומשמע שבוה ודאי חוזר וממיר (וכ"מ בל"ה. וע' חדושים ובאורים).

דפים ט – י

יב. א. מהם פרטי דין תוספת חומש בחילול הקדש שני?

ב. מי מוסיף חומש, מקדיש או מתכפר?

א. אמר רבי יהושע בן לוי: הקדש ראשון מוסיף חומש, ואין הקדש שני מוסיף חומש (ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישית – המקדיש ולא המתפס. רב פפא).